

NAPOMENA: kompletnu knjigu sa fusnotama, te primarnom i sekundarnom literaturom [možete skinuti ovdje](#)
! (PDF 1 MB)

Kroz vjekove kultura čovjek je prikazivao i slavio energiju, svjetlost, život, stvaranje, godišnja doba i sve što se povezivalo sa Suncem pa tek onda s drugim zvijezdama. Nekako prirodno iz svoje unutrašnjosti i težnje ka spoljašnjem, čovjek mu je dao i simbol. Tako kroz kulture nailazimo na razne simbole koji predstavljaju Sunce. Razlike su samo da li je u materijalnom znaku zvijezde koja nas grije, osvjetljava, daje život, ili je u duhovnom znaku Logos-a u smislu da nas svojim zracima osvjetljava i daje unutrašnji život.

U praistoriji na stijenama Azije čovjek je vrlo često slikao ljudsku figuru sa „sunčanim točkom“ umjesto glave, sa ovičenim zupcima i podijeljenim u obliku krsta. Kako na slikama pojedinačni sektori sadrže tačke, zaključilo se da vjerovatno predstavljaju kalendarsku podjelu godine. Praistorijsko slikarstvo na stijenama Sjeverne Afrike ima crteže bikova i ovnova, i slične su mlađim kulturnim slikama iz Egipta gdje bikovi nose okruglu ploču na glavi. U egiptologiji su crteži poznati kao „sunčani ovnovi“ i „sunčana telad“, pa onda buba Skarabej kako kotrlja sunčevu loptu, i kasnije predstave u drugim periodima Egipta. Danas se na grbovima Sunce najčešće prikazuje sa licem, ili samo kao okrugla ploča sa naizmjenično kombinovanim pravim i rasplamsalim zracima.

Sunce. Bog Sunca (?) na biku. Crtež iz Sibira na stijenama Alma Ata iz kasnog bronzanog doba.

Faraon stoji pod zaštitom nebeske krave.

Skarabej kotrlja loptu.

Motiv Sunca na mantilu od bizona. Prerijski (Blekfit) Indijanci

I baš kroz pomenuti logos se u Novom Zavjetu poistovjećuje Isus sa božanskim logosom, zbog toga što stvara i otkriva. Teozofija je kroz logos predstavljala vječno dobro koje sve zna o budućnosti, koji je mudar i svemoćan i voli ljude. Dakle, na taj način Sunce i jeste vječno dobro za čovjeka u oba slučaja. Otuda i mnoge religije pojam Boga povezuju sa pojmom Sunca, uglavnom uvijek u smislu prosvjetljenja i otklanjanja tame, mraka. Time automatski kroz simbolizam čovjekova misao išla je ka spoju makrokosmosa sa mikrokosmosom. To je već prastara mudrost svijetu poznata zahvaljujući starim kulturama, naročito egipatskoj civilizaciji. Po ezoterijskom vjerovanju to je misao egipatskog mitskog mudraca Hermesa Trismegistosa, koji je „tvorac“ neoplatonskih, judejskih i kabalističkih ideja. Učenje je po njemu dobilo naziv **hermetizam**

, i proširilo se na Helene (Grke) od VI vijeka p.n.e. Kod Arapa hermetizam su razvili Sabejci iz Harana, šiiti, sufiti, filozofi i praktičari okultnih vještina. U Evropi se poistovjećuje sa filozofijom alhemije kao takođe „Hermesovom doktrinom“, teorijom minerala, biljaka, planeta, vještinom alhemijskih operacija, temama o kamenu mudrosti (V.I.T.R.I.O.L.), astralnim fatalizmom, kosmičkim korespondencijama, neizrecivošću boga (IHVH), spiritualnom inicijacijom i sl. Njemu se „pripisuje“ mudra izreka, koju koriste pretežno astrolozi i okultisti: „Ono što je gore isto je onome što i dolje, i ono što je dolje isto je onome što i gore.“

Nasuprot svjetlosti, Suncu, je **tama** nastala iz filozofskog principa **vode**. Sumrak i tama imaju potpuno suprotne i specifične osobine od svjetlosnih osobina. Tamo gdje je Sumrak kao kraj života, kraj jednog ciklusa i početak drugog, Sunce se opet pojavljuje kao srce vasseljene, svevideće božanstvo sa svojom moći, kao središte bića i intuitivnog znanja. Otuda „inteligencija svijeta“, pa otuda i prosvjetljenje. Slikovni svijet masonerije Sunce i Mjesec predstavlja kao „dva fizička svjetla svijeta, kao uzor prvog i drugog nadzornika“. Simbolizuju im da svaki „brat“ treba danonoćno da traga za istinskim svjetlom i da nikad ne boravi u tmuni poroka. Istu simboliku ima i **luč** - kao pročišćenje i prosvjetljenje, osvjetljavajući puteve inicijacije i podzemlja.

Iz filozofskog principa **vatre** zasnovana je svjetlost, jer je ona bez nje nezamisliva. Svjetlost i jeste jedan vid vatre, jer se sve vatrenog principa pretvara u svjetlost i obratno. Zato svjetlost uključuje sve specifične osobine kao što su sijanje, prožimanje, širenje i dr. preko čega se u nauci i objašnjava proces širenja materije, kao i proces loptastih munja koje je još Tesla objašnjavao, a čovječanstvu Homer prvi ostavio u analima. Dakle,

svjetlost i tama

nastali su iz međuigre dva elementa,

vatre i vode

. Svjetlost se bez tame ne bi mogla raspoznati, niti bi je bez tame uopšte i bilo. Čak se tama i ne smatra uvijek neprijateljskim praprincom. Smatra se i komplementarnim

jin - jang

(prvi ženski kao tama, a drugi je muški princip kao svjetlo), koji su izrazi svojstveno jednaki egzoteričnoj i ezoteričnoj kineskoj tradiciji. U Kini su nedjeljivi jedan od drugoga. Nedjeljivi su i od

Taoa

. Kod drevnih Sumerana metafizički i kosmički muški princip Gospodara svega bio je

En

, a ženski

Ki

; dakle,

En-K i= Gospodar-Zemlja

. Nakon toga u bradatoj boginji

Ištar

u Vavilonu, dok je dvije hiljade godina kasnije u helenskom

Hermafroditu

. Dejstvo svjetlosti ima pozitivnu osobinu. Dejstvo tame ima negativnu osobinu. Oboje su najvažniji dualni sistem polarnih snaga. Ova međuigra djeluje u svim područjima.

Ideja povezanosti svjetlost-Sunce-bog, kao borba dobra protiv zla vidi se u novovavilonskoj himni bogu Sunca **Šamašu** (IX v.p.n.e.). Religija starih Persijanaca u prvi plan je stavljala borbu svjetlosti (**Ormuzd**) protiv tame (**Ariman**). Ormuzd je imao božanske odlike, a Ariman demonske. Jevrejska ezoterijska Kabala pojam za božanstvo je praskvjetlost, kao npr. praskvjetlo

Or

(zapravo Aur). U knjizi „Zohar“ svjetlost se širi i prolama iz tajne sakrivenog

praetra

-kao prauzroka svega pa time i „en-sof“ otkrivenja. Svjetlost u Islamu nosi sveto ime

Nûr

, jer Allah je svjetlo neba i zemlje.

Svjetlost-duh kao simbolika izražena je bila i kod **manihejaca**-pobornika religije (jeretika, sekte) koja je u III vijeku potekla iz Irana. Ime su dobili od imena osnivača religije-Manesa (215-275), a učenje su proširilo dalje i došlo je na Balkan pod imenom

bogumilstvo

(u smislu-bogu su mili), i dalje u Srednju i Zapadnu Evropu pod nazivom

katari

,

albigenza

i sl. U Bosni i Hercegovini bogumili su bili najači, a skupili su se tamo bježanjem od progona od okolnih zemalja, i osnovali svoju crkvu. Bili su poznati kao

krstjani

, ili od crkve nazivani

patareni

. Opstali su u Bosni i Hercegovini od kraja XII vijeka pa sve do pada Bosne i Hercegovine 1463. pod Turcima. Zanimljivo je da su uprkos intervencijama sa Zapada oni i dalje opstajali, te su i bosanski vladari morali biti pod njihovim uticajem.

Kako se sve u univerzumu okreće, otuda i Sunčeva revolucija, revolucija Zemlje i svega što postoji u makro i mikro svijetu. Dakle, mudrost se vijekovima (ako ne i milenijumima) prenosila preko „jeretičkih“ i ezoterijskih simbola i društava, ali i preko religija, što se može vidjeti na freskama nekih hrišćanskih hramova. I zato simbol Sunca ne samo u starim kulturama, religijama, u umjetnosti, astrologiji, botanici, alhemiji i hemiji, već i u nauci. Ne samo što nas Sunce osvjetljava i život čini mogućim, već nam daje unutrašnji život bombardovanjem čestica-fotonima, te nam na taj način i vid čini mogućim, a biljkama omogućava hranjenje (fotosinteza).

Albert Ajnštajn se sjetio kako da objasni javljanje fotoefekta pri osvjetljavanju metalne površine. Kao što je Sunce gore kreativno, tako i dolje svijet biva kreativan zahvaljujući njemu. Tako je nastala **gnoza** (spoznaja), kao pojam i kao pojava koja se dešava unutar čovjeka. Od unutrašnjih pojava čovjeku se širi svijest, a širenjem svijesti šire se i nadograđuju nove spoznaje koje čine skup elemenata-cjelinu. Sve je kroz simbol u skladu sa tim, i još više, jer kroz vrijeme i iskustvo čovječanstva, simbolizam Sunca se uvećavao, razvijao, napredovao. I ko to onda može reći da sva mudrost i istina nisu ovdje?!

U Egiptu se za vrijeme faraona, zvanog jeretika, Ehnatona (Amenhotep IV, 1365-1348. g.p.n.e.), egipatski kult Sunca boga **Amon-Ra** preoblikovao u monoteistički sistem boga **Aton-Ra**

Zbog toga je i ubijen od jake opozicije posvećenika Amonu. Čuvena himna posvećena Atonu, bila je:

"Tvoja pojava divna na obzorju neba,
Ti živući Atone, počelo života!
Kad se na istočnom obzorju dignoš,
Ti svojom ljepotom sve zemlje ispuniš,
Ti si dražestan, silan, ti blještiš,
ti krajeve nadvisuješ sve.
Tvoje zrake grle sve zemlje što si ih stvorio,
Ti si Ra i ti u svaki njihov dopirneš kutak;
Ti ih pokornim činiš za tvog voljenog sina.
Mada si daleko, tvoje su zrake na zemlji.
Premda si vidan, niko tvoju ne pozna stazu.
Kada ti na zapadnom obzorju neba, na počinak ideš,
Zemlju, k'o da je mrtva, obuzima tama,
Ljudi u sobama spavaju, zavijene glave,
Jedni druge, vidjeti ne mogu...
Tama prekriva sve!
Tišina obuzima svijet!
Jer onaj što stvori njega, u svom se
obzorju odmara..."

I cijela književnost drevnog Bliskog Istoka bila je obilježena kao **vjerska lirski poezija**, u čast određenih božanstava u to vrijeme. Odatle se lirika proširila i na opjevavanju zemaljskog života, pa se time zakoračilo i u misao o onom svijetu, što je dovelo do nastanka djela poput „Egipatske

knjige mrtvih“, „Ep o Gilgamešu“ i dalje do budističke „Tibetanske knjige mrtvih“-kao borba mrtve duše sa tamom, potraga za svjetlom na onom svijetu, strah od smrti i sl.

Inače tradicionalna simbolika Sunce smatra odgovornim za kraljeve, očinski autoritet, položaj čovjeka u svijetu, slavu, pobjedu, srce, volju i vitalnost. Jedan od najvažnijih kulturnih prostora u kome se poštovalo Sunce bio je drevni Peru i bio je smatran božanskim pretkom Inka. U Starom Zavjetu se nasuprot kultu Sunca „bezbožnika“, smatrao jednim od dvije „svjetiljke“ koje je Bog stavio na nebo. Otuda se u hrišćanskom svijetu pojmova, Sunce koje uvijek iznova izlazi na istoku, predstavlja simbol besmrtnosti i vaskrsenja. I Hristos se na jednom mozaiku iz IV vijeka prikazuje kao Helios na zlatnim kolima. Zašto baš u „zlatnim kolima“? Zato što u alhemiji Suncu odgovara sjajno zlato. Tako ga je i Ehnaton u Egiptu prikazivao sa zracima kao znakom slanja života na Zemlji. Poređenje Sunca i zlata, nigdje nije tako dosljedno prikazivano kao u oblasti Anda u Južnoj Americi.

Astrološki (geocentrično) Sunce važi, kao i u antičko vrijeme, za jednu od „planeta“ koje određuju dužinu godine zbog prividnog kruženja oko Zemlje. Astronomski istinito (heliocentrični sistem), Sunce je centar, u žiži, oko kojeg se okreće Zemlja sa ostalim planetama i njihovim satelitima, malim planetama, kometama i meteoritima, čineći tako Sunčev sistem i jednu oblast u našoj galaksiji Mliječni put.

Egipatsko krilato Sunce

Stvaranje centralnog Sunca. R. Flad. Utriscue Cosmi Historia, 1617.

Faraon Ehnaton i kraljica Nefertiti sa svojom djecom pod Atonovim suncem koje zrači. Reljef u krečnjaku. Visina oko 32 cm. Berlin.

Apolon kao bog Sunca i strelac V. Kartari, 1647.

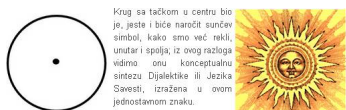
Period romaničke umjetnosti je Hristosa kao hronokratora vremena, rado povezivao sa Suncem koje označava dužinu dana. U hramu Bogorodice Ljeviške u Prizrenu naslikane su

dvije krilate figure, odjevene u antičke haljine, što po Svetozaru Radojičiću predstavlja „antitezu dana i noći“. Zato simbolično čini i personifikaciju Starog i Novog Zavjeta. I ripida u obliku Sunca takođe navodi na takav zaključak. Iznad desnog kraka krsta nalazi se predstava Sunca, a iznad lijevog kraka krsta predstava Mjeseca, i to na istoj strani na kojoj je personifikacija crkve. Sa te strane tu imamo i čistu personifikaciju Sinagoge. Dakle, dva odnosa: **Sunce-Crkva i Mjesec-Sinagoga** . A što

se tiče Zavjeta, sličnu i prvu personifikaciju Starog i Novog imamo na zapadnom zidu iznad portala u unutrašnjost crkve Sv. Sabine u Rimu, iz V vijeka. (Ivan M. Đorđević, Studije srpske srednjovekovne umetnosti, Zavod za udžbenike, Beograd, 2008., 3-5.)

Nikola Tesla inspirisan stihovima Geteovog „Fausta“, u toku šetnje i posmatranja zalaska Sunca sa svojim prijateljem Antalom Sigetijem, došao do ideje načina stvaranja obrtnog magnetnog polja pomoću naizmjenične struje u Budimpešti 1882. godine. Bila je to ideja koja je postojala još u vrijeme njegovih studentskih dana, a koja se onda kasnije materijalizovala. Princip je bio: da prilikom obrtanja rotora u stalnom magnetnom polju, komutator kod generatora indukovanu naizmjeničnu struju pretvara u jednosmjernu. Zatim, istu tu jednosmjernu struju (iz generatora) pretvarao bi opet u naizmjeničnu, čije je dejstvo onda da rotor motora primora da se obrće u stalnom magnetnom polju. Dvije naizmjenične struje sa sinusoidalnom promjenom u vremenu, a međusobno se razlikuju u određenoj fazi jednog punog obrta, daju dvije komponente promjenljivog magnetnog polja. Odatle proizilazi da je rezultanta magnetno polje stalne jačine koje se obrće ravnomjernom ugaonom brzinom srazmjernom frekvenciji tih struja. Očigledno da cijeli svemir radi na tom principu, pa je zato jasno zašto se planeta Zemlja nalazi u moru vanjske energije koja se može neograničeno i besplatno koristiti. Stihovi iz Geteovog „Fausta“ o Suncu, svjetlu i tami koji su inspirisali mladog Teslu, bili su ovi:

Dan je pri kraju; ono, sve dalje, sja,
hita da drugi oživljava svet.
O što me krila ne dignu sa tla,
pa za njim, večno, da upravljam svoj let!
Divnog li sna, dok ono dalje kreće!
Ah, kuda lete krila bestesna
telesna krila vinuti se neće!

(Slike i tekst između njih preuzeta sa stranice Vopus/Gnoza-Viši način razmišljanja)

Egipatski krst Ank. U krugu krsta je i Skarabej kako kotrlja sunčevu loptu.

Rađanje Sunca iz lotosa

Egipatska boginja neba sa suncem u utrobi

Posvećeno oko egipatskog boga Sunca Ra. (Egipatska knjiga mrtvih)

I eto vidimo koliko značaja po čovjeka ima svjetlost i Sunce, da im je previše raznih simbola dodjelio još u najstarije vrijeme. Previše je i inspiracija bilo, pa je zahvaljujući njima čovječanstvu poznat veliki broj umjetničkih, filozofskih, religijskih, naučnih i drugih djela koja su ostavila neizbrisiv trag. Iako je čitav period Srednjeg vijeka poznat kao „mračno doba“, mi opet imamo i tu predstave svjetla, makar kroz hrišćanske vjerske institucije koje su na freskama prikazivale čitavu prastaru filozofsku misao i hrišćansku dogmu i učenje. Predstave Sunca i svjetla kao prosvjetljenja i pozitivnog stvaranja imamo i u prikazi **oreola** iza likova svetaca i sl. U kulturi Novog vijeka nailazimo na srednjovjekovne germanske sage, u kojima uočavamo borbu između sila svjetla i sila tame. To je prosto nešto što nas prati od prvog čovjeka, i samo se razvijalo kroz milenijume.

Jedna od predstava Sunca i svjetla, bio je simbol **svastika** (kukasti krst). Svastika je jedan od najstarijih simbola koje čovječanstvo poznaje. Ovaj drevni simbol srijećemo na ostacima grnčarije Grčke starim gotovo tri hiljade godina, ali i u drevnom Egiptu, Indiji, Kini, carskom Rimu, prekolumbijskoj Americi, Pompeji, Peru, Kini, Indiji, Rodosu, Meksiku, Japanu, Španiji, Francuskoj, Mađarskoj, Crnoj Gori (okapina u Lipcima u Boki Kotorskoj, nedaleko od Bijele kod Risna-perioda razvijenog bronzanog doba 1500-1200 g.p.n.e.), i u rimskoj Duklji, Bosni i Hercegovini, sjevernogermanskom prostoru kao amulentni simbol „Torovog čekića“, kod starih Slovena za boga Svaroga i na brojnim drugim mjestima. Uvijek je kao varijacija osnovnog krsta u krugu, nekada čak i kao **spirala**.

Naziv potiče od sanskriptske riječi „**svas, suasti**“ što znači **sreća, blagostanje** i sl. Zato njeni prelomljeni kraci u nekom od smjerova (kazaljke na satu ili suprotno), nagovještavaju simbolično kretanje u smislu dinamičnog kruženja. U kulturi Mohendžo Dara (hindu kulture) pojavila se još 2000. godine p.n.e. Drevna Kina pod imenom „

vanci

“ predstavljala je ovaj simbol četvorostruke orijentacije prema pravcima svijeta. Otuda je ona

bila i simbol

četiri strane svijeta

. Od 700. godine nove ere dobija i značenje broja

deset hiljada

(10 000). Može biti da je tada dobio i pečat hermetičkog znaka kroz

4 elementa stvaranja svijeta sa etrom

. Vjerovatno je starost simbola i veća. Mile Dupor je smatrao da bi mogla biti između 10 do 20 hiljada godina. Bramanski sveštenici svastiku su pripisivali

pramanti

– štapu koji baca munje. Štap se obrtao u maloj rupi stvorenoj na presjeku dva komada drveta. Zatim bi vrhovi krsta bili savijeni pod pravim uglovima i pričvršćeni sa četiri eksera. U hinduizmu svastika je ponekad zamjenjivala točak. Budisti su je smatrali za jednim od 65 mističnih znakova za koje su vjerovalo da se mogu naći na svakom od Budinih otisaka stopala. Za indo-budistički prostor svastika i danas važi kao „žig na Budinom srcu“, pa na Tibetu služi kao znak i talisman iza sreću. Danas se čak stavlja i na čelu Budinih statua.

Indijska religija džainizma na četiri kraka ovog krsta, gledala je kao na ravne bivstvovanja

: svijet bogova, svijet ljudi, svijet životinja i donji svijeta, pa je prema ovome bila i

simbol makrokosmosa i mikrokosmosa

.

Njen osnovni simbolizam je nastajanje univerzalnih ciklusa i tokova energije. U

masoneriji predstavlja zvijezdu Polaru. Koristili su je i Jevreji (u sinagogi Kapernauma), pa čak i preci današnjih Roma. Nalazi se i u manastiru Hora u Carigradu na Josipu i Mariji (mozaik Kahrija Džami).

Prvi put u moderno doba simbol je viđen **u pećinama iz doba paleolita** na prostorima Italije, što dokazuje njenu starost. U XIX vijeku, ali i u dijelu XX vijeka, ovaj je simbol često vezivan za „iščezle“ kontinente i civilizacije-Atlantidu, Lemuriju i Hiperboreju. Nacistički mistici su dosta često pominjali Atlantidane kao svoje arijevske pretke, pa ekspedicije koje je pravio institut „Anenerbe“ često su bile i za traganjem fragmenata svastike. I otkrili su je u Španiji i širom Skandinavije.

Navaho Indijanci u Sjevernoj Americi koristili su svastiku, kao i arapsko-islamski čarobnjaci. Takođe, Iliri, Džingiskan ju je koristio, zatim gnostičke sekte, bogumili, teozofi, Rozenkrojceri, masonerija, red „Zlatne Zore“ sa sve pozdravom ispružene ruke na stepenu „**zoloastra**“, britanska avijacija u Prvom svjetskom ratu kao simbol sreće, i nacistički pokret u skladu sa ideologijom (crna svastika u bijelom krugu na crvenoj osnovi, u vijencu orlovih kandži i sl.). Kod starih Slovena bila je znak

Svaroga

-boga svjetla, Sunca, groma, svete vatre. Kod starih Germana pagana bila je jedno vrijeme pod imenom „

verdandi

“, što je značilo Postojati. Postojala je i runa “fylfot, fyrfos, ge”, koja je kod starih Germana bila simbol sreće. Germanski pagani su imali i runu „sowilo, sig“ i „eihwaz“, u značenju Sunca, svjetla, života.

Kod Japanaca je bila „**manji**“, što je značilo Vječnost i broj 10 000. Kod Kineza isto, a izgovaralo se „**wan swei**“ u prevodu (Živio) 10 000 godina, kako ističe Mile Dupor u svom radu. U istom značenju je postojala u Jermeniji, Mongoliji, drevnih Ujgura, u pismima: kineskom, sumerskom, elamskom, hetitskom, kretskom, mongolskom. Svugdje kao značenje Vječnoga, Sreće, Blagostanja, Uspjeha, Sunca i Jedinstva u Mnoštvu stvari. Sva stara istočna filozofija bavila se Jedinštvom i Mnoštvom. Otuda i kinesko

Ij-Wan

, što bi bilo Jedan u sveopštem, pa korijen riječi može biti u našem imenu Ivan.

↳

Sowilo, Sol, Sig runa – **Sunce**: cilj će biti postignut, aktivnost, porast znanja, a označava i snagu volje, spasenje, pobjedu, stub, školu i pobjedonosnu energiju stvaralačkog duha.

↴

Eihwaz runa-**Drvo tisovina**: inicijacija i porast snage, samodisciplina, promjena i uspjeh. Transformacija i smrt ako se okrene naopako (po starom vjerovanju za svaku runu).

⌘ ↻ ⌘

Fylfos, Fyrfos ili **Ge** runa kao spojnica dvije (ligatura) u značenju „**za sreću**“. Početkom XX vijeka neki istraživači dali su joj sljedeće svijetle vrijednosti: kukasti krst ili gea, geo, zemlja, dar životu; prvi znak brakom vezanih božanstava, dijada duhovne/fizičke sile; primalni korijen života i sl.

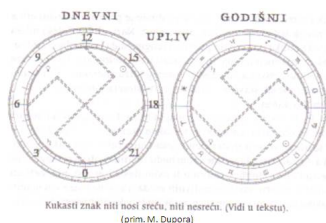
Franački vojnik u doba dinastije Merovinga sa dvije svastike na grudima s obje strane. Rekonstrukcija Gimbelške zbirke.

Kamen sa svastikama prikazan u nacističkoj publikaciji kao pronalazak istraživača Anenerbea ekspedicijom u Španiji.

Fragment dekorativne plastike sa svastikom. Nalaz iz rimske Duklje. (Doclea, u Crnoj Gori)
Jedan paganski spomenik u Eksternštajnu (sjeverozapadna Njemačka) ima prozor i oltar, koji su pratili godišnje kretanje Sunca. Kao simbol Sunca, svjetlosti i četiri strane svijeta, a ne samo sreće i blagostanja, svastika pokazuje prirodno godišnje i dnevne uplive Sunca na ovaj geocentrični (astrološki) način, koji se zbog heliocentričnog sistema (naučni, astronomski) poklapa na Zemlji ,ocrtavajući dan i godišnja doba:

Nekad najčuvaniji astrolog ovih prostora i sigurno najbolji poznavalac ovog simbola Mile Dupor, u svojoj knjizi "Astrološki i hermetički spisi", piše da je na svastici razapeta **Svepriroda**, jer Sunce svake godine pravi na nebu četiri ukrasnice, pa je možda i davni primitivac došao na ideju da slavi te dane solsticija. Nacisti su vjerovatno i zbog toga bili toliko predani simbolu sa ideološke strane, jer su sunčani mitovi nastali kod sjevernih naroda vjerovatno zbog toga što se Sunce tamo manje viđa, a još manje na sjeveru Rusije. Objašnjenje prethodne skice iz knjige Mila Dupora, citiramo:

DNEVNI HOD SUNCA. „Izlazi oko 6 sati, ali upliv na vegetaciju ultravioletnim zracima dosiže snagu oko 9 sati, kad je odskočilo cca 45 stepeni. Kulminuje u podne, ali žega nastaje oko 15 kad prođe još osmina kruga. Zalaz je oko 18, ali za ples se odlučujemo oko 21 sat. Ponoćno sunce znak je svršetka jednog i početka drugog, ali najhladnije je oko 3 sata i tada je najburnija smjena hormona. U te časove je najčešći termin smrti, termin porođaja;

GODIŠNJI HOD SUNCA. Godina je samo duži dan, analogija je savršena. Sunce ulazi u prvi stepen Ovna **21.3.**; a to je tek računsko proljeće, slavimo Uskrsnuće. Ali vegetacija se razbuktava kad je najviše ultravioletnih zraka, u mjesecu maju kad je sunce u Biku. Dakle, kad se smiri ono jarovito sunce ratnika Gerovita, kad ženka zemlja primi toliko topline da bikovski bukne, -kad nastane spoj nebesko-muško i zemaljsko-žensko, oplodjenje ljepote... Pa i tome nebeskom Biku dato je ime baš zato što majska priroda buče i buja...

Sasvim je obratan slučaj kad sunce **24.10.** prelazi na južnu hemisferu. Nakon 45 dana nastaje tek jek jeseni. Tad presuše sokovi, padaju plodovi, kora zemlje se hladi, šire se korita rijeka,

mašta plamti, plodovi su pohranjeni, sve se pretvara u energiju, javlja se misao otimanja...

Oko **22.6.** kulminuje sunce na visini. Vizuelni prizor njegovog veličanstva. Ali da mu zemlja žarom odgovori treba da se svine žbica dužine 45 stepeni, do sredine Lava... imponantan sjaj kao da se priroda želi zaustaviti i carevati...

Obratno oko **21.12.** dolazi ponoć godine, zimski solsticij, od prvih spoznaja kalendarski početak zime. Ali ljutnja zime steže kad sunce dođe po sredini znaka Vodenjaka, vazdušnog znaka hirovitih vjetrova, čudljivo vrijeme veljače, najveće plime i oseke, oscilacije vremena i nevremena, oscilacije raspoloženja, egzotični karnevali, saturnalije i bratimljenja, buđenje Dioniza..."

Eto, ukratko smo prikazali ovu interesantnost prirode kroz simbolizam. Jedna pjesma legendarne grupe SMAK ima naziv "Sunčani sat", koja oslikava dane, mejece, godine, kretnju života. Pa evo da ovom prilikom ovdje damo tekst:

Postoji jedan sunčani sat
Po njemu deca igraju
Golubovi beže od njih
Na igru ne pristaju.

Mnogo ljudi prođe na dan
ne videvši sunčani sat.
Za njega trenutak mali baš
niko nema vremena.

Prolaze i godine
Radi sunčani sat.
Samo nade ostaju
da neće stati.

Sunčani sat
Otkucava bez zvona,
viknu čovek sa nekog balkona.

Sunčani sat
Otkucava bez zvona,
deca se igraju, trče u krug.

Postoji jedan sunčani sat
po njemu kiše padaju.
Oblaci kad natkrile grad
Ovde senke nestaju.

Ali nema mesta za strah
kazaljke su tačne i tad.

Dobro je što uvek mogu bar
Svakom da se poklope.

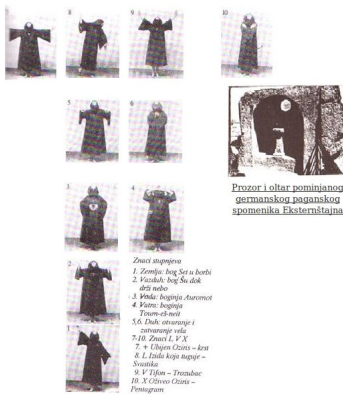
Prolaze i godine
Radi sunčani sat.
Samo nade ostaju
da neće stati.

Sunčani sat
Otkucava bez zvona,
viknu čovek sa nekog balkona.

Sunčani sat
Otkucava bez zvona,
deca se igraju, trče u krug, u krug.

Spomenuli smo da su svastiku koristili i red "Zlatne zore" Alistera Kroulija. Zato je bitno naglasiti da postoje i joge (kao npr. Runska Yoga), gdje se simboli predstavljaju gestovima i pokretima. Upravo tako nešto praktikuju ezoterijski redovi. U knjizi "Magika" od Alistera Kroulija (Esoteria, Beograd, 2004., 225.), imamo nekoliko simboličnih gestova i pokreta tijela koji prate čitavi egipatski mit o Ozirisu, kao simbolizam umiranja i ponovnog rađanja.

Obratiti pažnju na **pokret 8** u obliku **svastike**, koji predstavlja **Izidu** koja tuže za Ozirisom. Pokret Auromot predstavlja hijeroglif.

(tekst pored slika Znaka stupnjeva iz knjige "Magika", autora Alistera Kroulija.)

I evo došli smo do naučnog dijela o Suncu i svjetlosti. Za atomistiku je važan korak učinilo Ajštajnov teorijski objašnjen **fotoefekat** (1905), koji pri osvjetljavanju metalne površine iz nje izleću elektroni (potvrdio Milikan 1916). To je zavisilo prvenstveno od frekvencije svjetlosti (od energije koju svjetlost nosi). Niska frekvencija svjetlosti uopšte ne može istjerati elektrone nekih metala, bez obzira na jačinu svjetlosti i dužinu obasjavanja. Tek povećanje frekvencije (npr. od infracrvene na ultraljubičastu), elektroni će početi da izlaze. Tako se polazeći od Plankove **teorije kvanta**

, pretpostavilo da se svjetlost ne samo apsorbuje i emituje u toj formi (kvanta), već i da se

prostire u formi zrnaca energije, nazvanih
fotonima

Pomenućemo neka imena (i u dodatku) koja su prije radila na fotoefektu. Edmund Bekrel je 1839. godine otkrio **fotonaponski efekat**, što je dalo prva saznanja u oblasti **fotoelektriciteta**

DODATAK i objašnjenje: Inače fotoelektricitet nastaje međusobnim dejstvom energije zračenja i materije, što dovodi do pretvaranja energije zračenja u električnu energiju. Otuda i naziv fotoefekat, tj. **fotoelektrični efekat**. Djelovanje energije zračenja povećava struju unutar materije, ali ne mora da znači da će izazvati emisiju elektrona, jer sve zavisi od frekvencije. Jasno je bilo da će se povećanjem energije zračenja promijeniti električna provodljivost ozračenog materijala i nastati provodni ili **unutrašnji** fotoefekat. Onda bi se u okolini spoja dva provodnika, na njihovim krajevima pojavljivala elektromotorna sila i nastajao fotonaponski efekat (ili f .sa zaprečnim slojem).

Dalji napredak učinjen je 1873. godine, kada je otkriven **fotoprovodni efekat**, a zatim 1880. godine izrađena prva **fotonaponska ćelija**

. Predmet proučavanja unutrašnjeg fotoefekta proučavao se sve do 1887. godine, kada Hajnrih Herc i Vilhelm Halvaks skreću pažnju svojim radom na jednu potpuno novu pojavu, a to je bio **fotoemisioni efekat**

. Zato se dvije godine kasnije pravi prva **fotoemisiona ćelija**

od strane Hansa F. Gajtela i Julijusa Elstera. Dalji rad na teorijama nije bio težak, jer su postojale sprave. Onda se ova pojava proučavala sve do 1905. godine kada je Ajnštajn iznio teoriju i objašnjenje uz jednačinu, potpuno objašnjavajući mehanizam pojave spoljnog fotoefekta ili fotoemisionog efekta.

Poslije ovoga se od 1920. godine radilo na proučavanju poluprovodnika, što je dovelo do novih otkrića za unutrašnji fotoefekat. Konstruisao se čitav niz fotoelektričnih elemenata poput novih fotoćelija, **televizijskih cijevi za snimanje, elektronskih cijevi za pretvaranje slike, fotoumnožavači, fotodiode, fototranzistori, fotoprovodnici i fotonaponski elementi**

. Sve su ove ćelije omogućile da se razviju:

zvučni film (tonfilm), televizija, fotometrija, automatizacija

, a u vojsci:

infracrveni uređaji

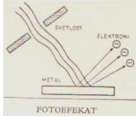
(za noćne),

uređaji za televizijska noćna snimanja, navođenje projektila na cilj, detekciju, alarmni

uređaji

, zatim

silicijumske Sunčane baterije za trajno napajanje instrumenata u raketama i satelitima i ostali uređaji za druge grane ljudske djelatnosti.

DODATAK i objašnjenja: Međutim, za čestice **fotone** postoje mnoge različite teorije i objašnjenja. S obzirom da su fundamentalne čestice ili elektromagnetne tvorevine koje nemaju mirnu masu, time se njihova masa nalazi u opni čestice. Oni i padaju na objekat u obliku impulsa elektromagnetnih valova. A upravo prenošenjem energije sa primarnih čestica na sekundarne čestice i nastaju tzv. valovi. Čitava vasiona ispunjena je ovakvim česticama koje su **pratvorevine**

, tako da

ne može biti

da je svemir prazan prostor kako kaže oficijalna nauka. Ne treba zaboraviti da je elektromagnetna sila samo jedna od četiri sile u prirodi. Jedino može biti da je gustoća svemira vrlo različita kod raznih sredina u prostoru. Snop zbijenih zraka može zapaliti tvrdi organsku drvenu masu. U procesu

fotosinteze

fotoni prelaze u druge oblike, jer vrijeme izgradnje organske materije teče vrlo sporo, zbog toga što je u zelenoj masi biljaka asimilacioni sistem ograničen brzinom apsorpcije fotona. U primjeru kad

organska masa

gori proces njene razgradnje teče brzo. Tada se fotoni opet vraćaju iz nje u prostor. Zelena masa biljaka sa asimilacionim sistemom u njoj, smanjuje brzinu svjetlosti. Zato i ne dolazi do procesa

razgradnje

organske mase (

gorenja

), a fotoni uspijevaju stvoriti masu u biljci putem fotosinteze dok molekuli hlorofila kako smanjuju brzinu tako i rotaciju fotona u biljci. Tu su molekuli hlorofila najodgovorniji, jer se u njegovoj unutrašnjosti fotoni višestruko reflektuju, i tako se ugrađuju u organsku masu biljke.

Na osnovu ovoga i naš vid je omogućen. Samo možemo vidjeti predmete zahvaljujući svjetlu koje se odbija od njih. Oči su samo prenosnici viđenog, dok se slika stvara u mozgu. Zato je žuta mrlja u oku samo prijemnik i binarni detektor elektromagnetnih valova. Udaljenost predmeta od nas i boju, dešifrujemo na osnovu jačine impulsa koji dopiru u našim očima i dalje do mozga, kao i na osnovu valnih dužina i frekvencije koja se odbija od površine predmeta kojeg gledamo. Inače odbijanjem fotona od predmeta, oni svaki put mijenjaju svoju prethodnu frekvenciju. I to nije sve. Mi možemo voljno praviti kontrolu psihičkih slika. "Refleksno dejstvo mozga na ritinu objašnjavao je Tesla, takođe. Svetlost dolazi na ritinu i tu izbacuje elektrone fotoefektom. Nakon toga taj se elektronski poremećaj sprovodi do naših centara u mozgu, gdje

se zatim stvara slika. Dakle, voljno možemo u mozgu da okrenuvši smjer biostruje (pozitivne jonske struje), mišljenjem proizvedemo višak elektrona koje pošaljemo na ritinu. Na taj način prizore koje gledamo zamjenjujemo svojom psihičkom slikom”, objašnjava prof. dr. Velimir Abramović. Ovom metodom i svojom prirodom, Tesla je uspio da pravi svoju **umnu laboratoriju**

putem jake koncentrisane želje i volje na psihički zamišljene slike. Kasnije bi svi, u praktičnoj primjeni, napravljeni aparati radili onako kako se odvijalo u njegovoj umnoj laboratoriji. Za sve godine nije ni bilo izuzetaka, sem možda jednog, pisao je Tesla u svojoj autobiografiji.

Kako se suncokret okreće prema Suncu, tako se i staklići za **solarnu energiju** takođe okreću prema njemu prateći ga sve do ponoći. Pri sakupljanju sunčeve energije postoji samo problem geografske širine i čuvanja prikupljene energije u toku noći.

DODATAK i objašnjenja: Parabolična ogledala sunčevu svjetlost usmjeravaju na dugačke čelične cijevi kroz koje teče ulje. Cijevi se onda sa sve uljem zagrijavaju sve do temperature od 400 stepeni po C. Zatim se od “polja ogledala” vrela tečnost uliva u džinovske radijatore koji daju toplotu, pretvarajući vodu u paru. Na kraju para pokreće turbinu i dinamo mašinu, i proizvodi za naponsku mrežu i do 64 megavata, koja je dovoljna za obezbjeđivanje električne energije za tačno 14 000 američkih domaćinstava. Ova energija umjesto ovoliko domaćinstava, može da podrži električnom energijom nekoliko kazina u Las Vegasu. S druge strane, posebno za jedno domaćinstvo mogu iskoristiti solarne ploče (npr. 7,14 kW) na krovu kuće, koje električnu energiju proizvode kada se u silicijumskom poluprovodniku (sa viškom i manjkom elektrona) otkače elektroni pod uticajem svjetlosti. Ova strategija proizvodnje struje iz solarne energije (**FV sistemi**) mogu da budu efikasniji na manjim površinama, za razliku od sakupljanja solarne energije.

Na taj način naš dom nalik je elektrani, jer se obezbjeđena prikupljena energija Sunca zahvaljujući solarnim pločama (**FV panelu**) može **rasporediti na 4 dijela**. Prvo: tokom dana višak prikupljene električne energije ide iz solarnih ploča u elektrolizer; drugo, pomoću još jednog katalizatora, solarna električna energija razdvaja vodu na

vodonik

(H₂) i

kiseonik

(O₂) koji se naravno, takođe skladište; treće, u toku noći uskladišteni elementi se rekombinuju u gorioniku, i tako proizvode električnu energiju; četvrto, sva se struja sprovodi do kućnih uređaja kao i do vanjskih (npr.

električnog automobila

). Dakle, čak je i punjenje električnih ili hidrogenskih automobila omogućeno, a jedini otpad iz gorionika koji postoji jeste voda, i ona se

reciklira

. Međutim, prema nekim istraživanjima udio ukupne sunčeve energije sakupljene preko solarnih ogledala, mogao bi da postane značajan tek poslije 2025. godine, jer bi tada trebala da se zaustavi ekspanzija

energije vjetra

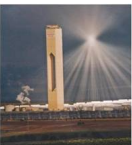
Na neki način solarne tehnike su **moderni simboli Sunca**, danas kada tehnička nauka dominira svijetom. Ono što je vrlo interesantno, jeste da prve zapise o solarnoj energiji imamo od strane rimskog imperatora Hadrijana (76-138) i kasnije Septimija Severa (146-211), jer rimske hronike bilježe postojanje egipatskih skulptura iz kojih su se čuli glasovi ili muzika. Takva jedna postojala je sa likom boga

**Me
mnona**

, koja se i danas čuva, samo što je nijema. Ali, po zapisima ova dva imperatora, oni su slušali muziku iz ovog kipa. Navodno bi statua zapjevala čim bi zraci izlazećeg sunca obasjali njenu glavu. Zato se možemo zapitati da li su u ove statue bile nekakve solarne baterije, koje su se vremenom istrošile ili potpuno raspale?!

“Hvatači sunca” u Nacionalnoj laboratoriji Sandija u Nju Meksiku počivaju stojeći dok se na nebu pojavljuje Mjesec, sve dok se ujutru sva ogledala ne okrenu prema suncu. Sakupljenu svjetlost zagrejava Sterling mašina koja pokreće klipove pretvarajući fotone u električnu energiju.

Nadomak Sevilje, reflektovana sunčeva svjetlost se ponovo odbija o niske oblake. Odgledala su postrojenja Abengoa Solar PS10.

Solarne ploče na krovovima jedne farme u Bavarskoj. (iz Nat.Geo. Srbija, sept.2009.)

Ne bi trebalo da čudi da su u Egiptu zaista mogle postojati statue sa solarnim baterijama, jer treba imati u vidu period **helenizma** koji je trajao nakon Aleksandra Makedonskog , tj.od IV vijeka prije.n.e. do rimskih osvajanja I vijeka prije .n.e. Naziv helenizam je postao uobičajen tek u XIX vijeku, naročito pod uticajem njemačkog historičara Drozzena, sa svojim djelom “Istorija Helenizma”. Ta tri vijeka helenizma bili su zlatni period umjetnosti i nauke od velikog značaja za

čitavo čovječanstvo. Umjetnički i naučni centri nisu više bili gradovi u Grčkoj, već gradovi Male Azije i Egipta-čuvena Aleksandrija, Rodos, Pergam i drugi. Helenistička nauka i umjetnost bila je mješavina raznih drugih kultura, a naročito Egipta i Persije. Ipak je grčki element bio dominantniji. Aleksandrija u Egiptu, bila je poznata i po velikoj biblioteci i univerzitetu još u ono vrijeme. Ostali centri, takođe. Nastaje razvoj drame i pozorišta, gradova-kad se javljaju i prva urbanistička rješenja sa oblicima šahovske table i monumentalnim građevinama, zatim razvoj astronomije, geometrije, matematike, medicine, filologije i dr., u čemu je najpoznatija bila Aleksandrija u Egiptu. Poznati um Arhimed (287-212 g.p.n.e.) iz Sirakuze na Siciliji, samo je jedan u nizu od genija iz tog perioda, među kojima su još bili Aristarh (osnivač heliocentrizma), Eratosten i Posejdonije koji su mjerili dimenzije Zemlje na osnovi mjerenja luka meridijana od Aleksandrije do ostrva Rodos, i dr.

Zato nam je nakon ovoga jasno sljedeće: ako je Sunce svakako vijekovima bilo inspiracija u Egiptu (i ostatku svijeta), plus prethodna znanja i graditeljski poduhvati Egipćana, onda je sa skupljanjem eminentnih imena onog vremena na univerzitetu i biblioteci u Aleksandriji za vrijeme helenizma svakako mogao biti ostvaren prvi rad na solarnoj energiji.

I evo pred kraj da uradimo kratak pogled na Sunce, sa čistog stanovišta astronomske nauke. Sunce je najbolje proučena zvijezda. Po spektralnoj klasi spada u red zvijezda **G3**, tipa **Žuti patuljak**

. Temperatura Sunca je oko 6000 stepeni K. Prečnik mu je 109 puta veći od ekvatorskog prečnika Zemlje, zapremina oko 1 300 000, a površina oko 11 900 i masa oko 333 400 veća nego Zemlje. Sunce se sastoji od usijanih gasova, i otkriveno je putem analize spektra boja da ima oko 60 hemijskih elemenata, od koji su najzastupljeniji: vodonik, helijum, kiseonik, ugljenik i azot. Njegov energetski izvor leži u nuklearnim reakcijama jezgra sa temperaturom od 20 miliona stepeni. S obzirom da stalno gubi svoju masu, Sunce sadašnjim intenzitetom može zračiti još 12×10^9 godina. Zemlja prima oko 1,99 gram-kalorija (0,137 W) u minute i po kvadratnom centimetru, od ukupne količine Sunčevog zračenja. To se zove

solarna konstanta

. Površinsko zagrijavanje Zemlje od Sunca, jedan je od 3 vrste zagrijavanja Zemlje (druga dva su iz Zemljinog jezgra i radioaktivnih elemenata). Od cijele njegove energije koju šalje, Zemlja dobija mali, otprilike svega

dvomilijardi

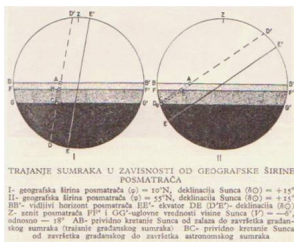
W. Postoje čak i tablice sa podacima iz Starog vijeka koji govore o tadašnjoj solarnoj konstanti. Ti se podaci poklapaju sa današnjom količinom Sunčeve energije na Zemlji. Zahvaljujući toj konstanti energije održava se toplota na površini Zemlje, grije se njena atmosfera, rijeke i okeani isparavaju što omogućava stvaranje oblaka i padavina, slabi Sunčevo zračenje, obezbjeđujući tako opstanak ljudskog života, flore i faune, kao i stvaranje konvencionalnih i za čovjeka profitabilnih izvora energije na Zemlji poput uglja, nafte, vode i dr. oko čega se i ratovi vode. Ali, zahvaljujući atmosferi i vanjskoj neograničenoj besplatnoj energiji, mogući su i alternativni izvori korišćenja energije, što ne dovodi do zagađivanja prirodne sredine.

Naučna pojava **sumraka** objašnjava se kao optička pojava poslije i prije zalaska Sunca. Ogleda se u postepenom prelasku od dnevnog svjetla na noćnu tamu, i obrnuto. Tu važe nazivi poznati za večer **suton**, a za jutro **svitanje**. Pojava nastaje zbog refleksije i refrakcije Sunčevih zraka u atmosferi kad je Sunce ispod vidljivog horizonta. Kada je

Sunce niže, onda je manji obim refraktovane svjetlosti. Zato zbog uglovne vrijednosti dubine Sunca ispod horizonta, razlikuju se

tri vrste sumraka

, i to: građanski, nautički i astronomski. Svo trajanje sumraka zavisi od: geografske širine mjesta posmatrača, promjene deklinacije Sunca (od zalaska do izlaska), naoblačenosti i čistoće atmosfere.

Grafički prikaz sve tri vrste sumraka.

(Vojna Enciklopedija, Izdanje redakcije vojne enciklopedije, Beograd, 1967, 313.)

Na Suncu, tj. njegovoj **fotosferi** se javljaju **pjege** (Sunčeve pjege), koje nastaju usred erupcija, fakula i uznemirenosti fotosfere.

Im

aju snažna magnetna polja

. Prolazne su i nestabilne pojave, jer stalno mijenjaju oblik;

DODATAK i objašnjenje: Okreću se u skladu sa Sunčevim kretanjem oko svoje ose, te se sa istoka pojavljuju ka ekvatoru i tako zalaze na zapadnoj strani Sunca. Trajanje im je od nekoliko sati do nekoliko mjeseci. Dimenzije im se kreću od 2000-3000, a ponekad čak i do 120 000 km. Temperatura im se kreće od 1400 step.K pa do 4300 step.K, i imaju 40% zračenja iste površine svijetlog dijela fotosfere. Jačina magnetskog polja pjega u sredini iznosi 4000 ersteda. Opšti nivo magnetskih polja Sunca iznosi svega nekoliko ersteda. Kako se dijele na **pjege vodilje** i **pjege pratilje**

, tako one imaju suprotne polaritete. Smatra se da čak mogu izazvati i vulkanske erupcije na Zemlji.

Izuzetno su važne po našu planetu, jer njihov raspored po longitude u pojedinim vremenskim razmacima postoje aktivne longitude u kojima dolazi naročito do izražaja Sunčeva aktivnost, kako u pogledu pjega tako i u pogledu drugih pojava. Na taj način objašnjavaju se **izvjesne pojave** koje

se primjete u Zemljinom magnetizmu,

jonosferi

(što ometa telekomunikacije),

radiofrekventnih i kosmičkih zračenja

Sunca. Kada je maksimum Sunčeve aktivnosti, jačina njegovih decimetarskih i metarskih elektromagnetskih talasa u neposrednoj blizini izvjesnih pjega raste jako za nekoliko dana. To se naziva

radio-električnom burom

i zapaža se porast magnetske aktivnosti na površini Zemlje. Tek tada nastaju

magnetske bure

i promjene stanja u Zemljinoj jonosferi, što dovodi do prekida radio-veza na određenim frekvencijama.

Što se tiče okretanja Sunca, ono se ne okreće kao čvrsto tijelo, pošto djelovi njegove vidljive površine u primjeru pjega nalaze se oko ekvatora. One npr. za 25 dana načine pun obrt oko Sunčeve ose. Sve do XVI vijeka vjerovalo se da je Zemlja centralno tijelo, a da Sunce i sva nebeska tijela kruže oko nje. Međutim, Nikola Kopernik objavljuje svoje djelo "De revolutionibus orbium coelestium" 1543. godine u kojem je izložio opšteprihvaćeni **heliocentrični sistem**, da se zapravo sva tijela Sunčevog sistema zajedno sa Zemljom okreću oko Sunca u istoj ravni po elipticnim putanjama male ekcentričnosti, i da svijetle odbijenom svjetlošću Sunca. Kopernik je na taj način vaskrsnuo Aristarhovo djelo. Onda je u drugoj polovini XVII vijeka došao Njutnov zakon gravitacije, što je dovelo do dodatnog razvoja nebeske mehanike, kretanja planeta, putanje i sl.

U Sunčev sistem koji je samo jedna oblast naše galaksije Miječni put, čine planete sa svojim satelitima, male planete, komete i meteoriti koji kruže oko Sunca kao centra. 99,866% je skoncentrisano mase tog sistema. Neznatna masa ostalih tijela, u odnosu na Sunčevu, okreću se oko Sunca pod dejstvom njegove **privlačne sile**.

I sada je konačno vrijeme da se kaže o odnosu između Sunca i Zemlje. Najbolja vidljivost čovjeku za rad jeste dnevna svjetlost od 20 luksa. Sunce svake godine Zemlju i ostale planete povuče prema zvijezdi Vega brzinom 20 km/s (sazvježđe Lira, dok je prema Tesli ka Herkules sazvježđu). **Kosmički zraci** su sa zapada jače upravo zbog toga, jer kosmički tok tjera sistem čestica prema sazvježđu Lira. Zato su kosmički zraci nešto jači i sa južne strane. Zona akumulacije naelektrisanih materijalnih čestica iznad ekvatorijalne oblasti Zemlje (elektroni, protoni i dr.) uhvaćenih njenim magnetskim poljem, dokaz su da oko naše planete konstantno putuje **električna energija**.

Zemljina rotacija oko svoje ose i **oko Sunca** je u smjeru zapad-istok. Kretanje oko Sunca zovemo **revolucijom**. Zemljina putanja koju ona opisuje leži u istoj ravni u kojoj se nalazi putanja koju Sunce u svom prividnom godišnjem kretanju oko svoje ose opiše na nebeskoj sferi. To nazivamo

ekliptikom

. Tačke gdje se sijeku ekliptika i nebeski ekvator zovu se

ekvinocijske

ili

ravnodnevničke tačke

(prolječna i jesenja). Tačke na ekliptici koje su od ekvinocijskih udaljene za 90 stepeni imaju naziv

solsticijske

ili

povratne tačke

(ljetnja i zimska). 21. marta Zemlja je u

pogledom, uviđa stvari i vjerovatno na pravi način traga za odgovorom, jer najčešće se između dva pogleda uvidi pravi put, ili barem dvije strane mogu napraviti pobudu za traganjem i rješenjem. Drugi pogled-naučne mehanističke teorije o uticaju Kosmosa na nas, ima i te kakvog smisla. Zanimariti naučan pogled (prirodan i suprotan od astrološkog) o uticaju Kosmosa na nas, a baviti se npr. samo genetikom i sl., čisto je uobražavanje stvari, baš kao što je nekada bila i teorija geocentrizma (Zemlje kao centra). No, nije to ni problem nekog značaja pa zato nikoga to i ne zanima. Međutim, jedan čovjek je to proračunao na osnovu pomenute mehanističke teorije, i to ćemo odmah citirati nakon geocentričnog pogleda.

Astrološki pogled na Sunce je u primjeru, tipa: da "opozicija Sunce-Uran" (ugao od 180 step.) 'daje raspoloženja koja su nepredvidljiva i čudljiva; stvaraju iznenadne zbunjujuće promjene u ponašanju i odnosima; manifestuje se čak i u davanju izjava koje su u potpunoj kontradikciji sa onim što ste malo prije rekli; ponekad niste ni svjesni nedostatka kontinuiteta koji demonstrirate'

, i sl., kako navodi astrolog Pol Hajdn.

S obzirom da je djelo Nikole Tesle višestrano, plodonosno, vidljivo na svakom koraku i na svakom mjestu, citiraćemo, kao 'dodatak i objašnjenje', neke djelove članka o mehanističkoj teoriji - "

naše sudbine

American

februar 1915. g., iz knjige: N.T.,

Članci

, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2006, 147-54.), o uticaju Sunca, njegovog sistema i beskonačnog na čovjeka:

"Svako živo biće je mašina priključena na točak univerzuma. Mada na izgled na njega deluje samo njegova neposredna okolina, polje spoljnog uticaja širi se u nedogled. Ne postoji nijedna konstelacija zvezda ili maglina, Sunce ili planeta, u dubinama neograničenog prostora, niti lualica zvezdanog neba, koji na neki način ne utiču na njegovu sudbinu –

nejasnom i varljivom smislu astrologije,

već u nepokolebljivom i pouzdanom smislu prirodne nauke.

Može se reći i više od toga: nema nijednog živog bića – od čoveka koji sebi potčinjava elemente, do najnižeg bića – na celom svetu, koje sa svoje strane ne reaguje na svoj specifičan način... Svaki korak napred u istraživanju zakona tajni prirode dovodi do toga da se naši pojmovi o prirodi i njenim fazama proširuju i produbljuju. U ranim fazama intelektualnog razvoja čovek je poznavao tek delić makrokosmosa. On nije znao za čuda mikroskopskog sveta... Nema nikakve granice, nikakvog prekida kontinuiteta, niti posebnog i određenog pokretača života.

Isti zakon upravlja celokupnom materijom, celi univerzum je živ.

Odgovoreno je na važno pitanje Spensera: "Šta je to što uzrokuje da neorganska materija poprima organske oblike?" To je Sunčeva toplota i njegova svetlost.

Gdje god ih ima, tu ima i života. Samo u beskrajnim prazninama međuzvezdanog prostora, u večnoj tami i hladnoći ne može doći do pojave života, a na temperature apsolutne nule verovatno sva materija umire...

Na nas utiču prirodne sile

. Ovaj moment sile je

konstantan

, kao i

centrifugalna sila

, koja iznosi oko 55 stotih delova funte (1 funta = 0,45 kg), pa oni verovatno neće ostvariti nikakav uticaj na životne funkcije ljudskog automata. Sunce koje ima masu 332 000 puta veću masu od Zemlje je 23 000 puta udaljenije

, privlači automat silom od oko jedne desetine funte i naizmenično povećava i smanjuje njegovu masu za istu vrednost.

Mada čovek nije svestan ovih promjena, one na njega sigurno utiču. Na ovom putu oko Sunca Zemlja ga nosi velikom brzinom od 19 milja u sekundi (1 milja = 1600 m), a mehanička energija koja se na njega prenosi iznosi preko 25 160 000 000 stopa-funti (1 stopa-funta=0,136 mkg)... Ova ogromna energija, međutim, nije konstantna, već se menja u zavisnosti od položaja automata u odnosu na Sunce.

Na polutaru Zemlje tačke imaju brzinu od 1520 stopa u sekundi, što treba ili dodati ili oduzeti od translatorne brzine kretanja od 19 milja kroz svemir. Otuda se

energija menja u toku 12 sati

za vrednost koja otprilike odgovara vrednosti od 1 533 000 000 stopa-funti, što znači da na neki nepoznat način energija ističe i utiče u telo automata u isnosu od oko 64 konjske snage (1 konjska snaga = 736 w)...

Međutim, to nije sve. **Celi Sunčev sistem se kreće prema udaljenoj konstelaciji Herkul brzinom koju neki procenjuju na 20 milja na sat, pa bi zbog toga trebalo da dođe do sličnih godišnjih promena fluksa energije, što bi moglo da dostigne zaprepašujuću cifru od preko sto milijardi stopa-funti.**

mehanički

Svi ovi promenljivi i čisto

uticaji postaju još

složeniji zbog nagiba orbitalnih ravni i mnogih drugih stalnih i povremenih dejstava mase...

Cela

Zemlja je osetljiva na električne vibracije i odgovara na njih. Atmosfera vrši pritisak od 16-20 tona, shodno barometarskim uslovima. Ona prima energiju Sunčevih zraka u promenljivim intervalima po srednjoj stopi od oko 40 stopa-funti u sekundi i podvrgnuta je povremenim bombardovanjem Sunčevih čestica koje prolaze kroz telo čoveka kao kroz papirnu salvetu...

Kako započinju ratovi!?... navodim još jedan trenutno zanimljiv primer: igranje koje podrazumeva harmonično grčenje mišića i izvijanje tela kao odgovor na ritam. Zašto je igranje baš sada postalo popularno može se objasniti na zadovoljavajući način **pretpostavkom da postoje novi, periodični nadražaji u sredini, koji se prenose kroz vazduh ili zemlju i mogu biti mehaničke, električne ili druge prirode. Isto važi i za ratove, revolucije i slične vanredne pojave u društvu.**

Rat nikada ne može da prouzrokuje sam čovek svojevolumnim aktivnostima, mada to tako može

da izgleda. Rat je, nesumnjivo, manje ili više, direktna posledica i nekog kosmičkog poremećaja u koji je prvenstveno umešano Sunce. Nema sumnje da je Sunce prouzrokovalo i mnoge međunarodne sukobe od istorijskog značaja a koje su ubrzali glad, bolest i katastrofe. **U mnogim slučajevima veoma je teško odrediti brojne osnovne uzroke...**

*Ratovi i zemljotresi: ...U jednom slučaju koji je nedavno opisan kao izuzetan, i koji je obuhvatio ogromnu teritoriju, energija je procenjena na 65 000 000 000 000 stopa-tona. Ako pretpostavimo da se sve dogodilo za jedan minut, onda bi to odgovaralo energiji od 7 500 000 konjskih snaga tokom jedne godine, što izgleda doduše mnogo, ali je malo za terestrijalne poremećaje. **Energija Sunčevih zraka koji padaju na istu oblast je hiljadu puta veća...***

Dakle, za kraj o Suncu, jasno je vidljivo da kroz sve vijekove kultura i religija nailazimo na razne simbole Sunca i imena njegovih božanstava. Isto je i po pitanju **kosmologije** i **kosmologije**. Sve je tako lijepo satkano danas, manje ili više, uz davanje novih oblika i formi, u skladu sa dobom i religijskim pogledima.

Milenijumima inspirisan toplinom, svjetlošću, svemu što je vidljivo ali i suprotno od toga, čulima dostupno i nedostupno, što buja zahvaljujući energiji - svjestan da Zemlja nije ništa drugo do smrznuta iskra koja se godišnje i dnevno okreće oko Sunca kao izvoru života, čovjek je mislio na Sunce, davao mu oblike, posvjećivao i slavio kroz kulturu i nauku. Došao je na ideju kako da uzme njegovu energiju i iskoristi je za druge potrebe, razmišljao o tome i dokučio, praveći danas uveliko solarne ploče i trudeći se da uzme i snagu groma.

Sve nekako kao sa željom da ga njegovo stalno zračenje bodri i ohrabruje na rad. Ezoterijska i slična društva, prenosila su znanja usmeno i tajno, u tišini, pa otuda danas simbol svjetla na zastavama nekih država i zvaničnoj masoneriji već tri stotine godina. Kao da svako želi da iz zemaljskih orbita daje svjetlost koju prima svojim djelom (vraćajući je na taj način etru da bi je opet primio), život i radost - uvijek sa ogromnom željom da se nikada ne umanjuje suština i sjaj opšteg zračenja, kako velikog tako i malog svijeta.

I Bog se poistovjećuje sa svjetlom, pa time i sa Suncem. A *tama* nije samo simboličan odraz u Mjesecu ili zalasku Sunca, već nekad i u skrivenom dijelu simbolike koje niko ne uzima u obzir a koje se odavnina upotrebljava među određenim krugovima, jer što je sjajnija svjetlost, to je tamnije njeno ovičavanje sijenke. Otuda polariteti, sukobi, težnja za ravnotežom i skladom,

stvaranje, rađanje, transformacija, smrt, i tako u krug.

FILOZOFIJA ELEMENATA STVARANJA SVIJETA

Istoriji je prvi put poznat začetak pojma **atoma** kod indijskog filozofa Kanade i feničanskog Moha Sidonskog u XII vijeku p.n.e. Možda je nekih naznaka bilo i u Egiptu, ali o tome nema pisanih tragova. Naravno, opšte je poznato da su najviše

atomistiku

razvili stari Grci. Kao razvoj nauke o zakonitosti i strukturi materije, atomistiku možemo podijeliti na sljedeća četiri perioda:

prirodno-filozofske atomistike

Starog vijeka,

mehaničke

(XVII-XVIII v.), zatim

hemijske

(XIX v.) i

fizičke

(XX v.).

Starogrčki filozof Tales (625-548 g.p.n.e.) je **vodu** smatrao osnovom svijeta. Poznat je kao prvi Grk koji je počeo da primjenjuje racionalni način mišljenja i tumačenja pojava. Tales je proračunao pomračenje sunca 28. maja 585. g.p.n.e., i prvi je mjerio visinu egipatskih piramida. Nakon njega Anaksimend (585-525 g.p.n.e.) smatrao je

vazduh

osnovom svih stvari svijeta, a Talesov učenik Anaksimandar (610-547 g.p.n.e.) za beskonačno deljivu materiju neodređenog vida, tzv.

aperion

(neodređen). Aperiion je za njega bio beskonačan i neodređen-praosnova koja se nalazi u stalnom kretanju, ali kvalitativno različit od elemenata svijeta. Za Anaksimandara svijet je nastajao razdvajanjem na suprotnosti prvobitno neodređene materije, a spajanje tih suprotnosti, smatrao je, dovodi do raznolikosti svijeta. Sve stvari, kojih je bezbroj, postaju, postoje i nestaju, samo što se njihova

praosnova

(aperiion) nekada i nigdje ne može izgubiti. On je samo dalje razvijao učenje svog učitelja.

Bavio se i praktičnom djelatnošću. Konstruisao je

gnomon

, što je bio vertikalni štap poboden u horizontalnu podlogu. Napravio je jednu od prvih geografskih karata, i zvjezdanih takođe.

Heraklit (576-480 g.p.n.e.), koga su u antici nazivali "mračnim", smatrao je **vatru** osnovom svijeta. Kako ne bi bilo zabune kod čitaoca, naglasićemo da elemente

ne treba tumačiti ni posmatrati kao običnu
vatru, vodu

,
vazduh

i

zemlju

u našem grubom materijalnom svijetu.

U pitanju su

univerzalne osobine svih tih elemenata.

Po Heraklitu, svijet jeste i biće vječno živa vatra, koja se zakonito pali i gasi, pošto se sve stalno mijenja. To je najkraće i najjasnije izrazio u postavci da "sve teče" (

panta rei

), jer kretanje nastaje kao posljedica vječne borbe suprotnosti. Za njega je "rat otac svega, kralj", jer se sve pokorava "skrivenoj harmoniji" koja čini "

logos

" kao opšti zakon prirode. On je iznio čitav niz veoma značajnih i uticajnih misli koje su predstavljale osnovu za kasniji razvoj

dijalektike

. Vidimo da su već

starogrčki filozofi spoznali da je vrijeme u stvari kretanje materije. Kao primjer uzimali su vodu i rijeku. Zato nikada ne možemo stati nogom u istu rijeku, jer se materija kreće a rijeka nije ostala ista rijeka

. Ovo je veoma važno imati na umu, jer protivurječi današnjoj nauci o putovanju kroz vrijeme putem neke "mašine" i još ne pronađene čestice

bozon

, o kojoj se toliko mnogo govori danas. Putovanje kroz vrijeme možemo, barem "za sada" samo slikovito nazvati, npr. kada se na osnovu znanja osvrćemo na

istoriju

ili sl

.
u našem grubo materijalnom svijetu (zbog toga je i prirodno kod čovjeka da vrijeme dijeli na
prošlo

,
sadašnje

i

buduće)

, jer postoji samo sadašnjost, beskonačnost pa i vječnost u stvaranju.

Filozof Anaksagora (500-428 g.p.n.e.) je u svom djelu "O prirodi" dao i svoje učenje o suštini materije, po kojem u prirodi nema nastajanja i propadanja. Ništa ne može nešto stvoriti. Postoji samo kvantitativna promjena kao odraz spajanja i razdvajanja najmanjih promjenljivih čestica materije. Po njemu postoji veliki broj (čak bezbroj) kvalitativno određenih, nepromjenljivih i neuništivih čestica. Na Kosmos je gledao kao nastalog iz *h aosa*

koji je vladao u prvobitnom stanju, i to razumskim djelovanjem uma (*nusa*

) koji je u pokret stavio tu prvobitnu haotičnu materiju, čije se kasnije kretanje odvijalo po nužnim, kauzalnim prirodnim zakonima. Zato naša čula reaguju na spoljne draži na osnovu principa suprotnog, jer

hladno

se može osjetiti pomoću

toplog

, dok se

toplo

može osjetiti na osnovu

hladnog

.

Ono što možemo nazvati najznačajnijim dobom razvoja misli o suštini svijeta, u staroj Grčkoj, predstavlja vrijeme između Empedokla i Aristotela. Upravo su se tada izgrađivala veoma široka, bogata i duboka učenja o strukturi svijeta, strukturi Kosmosa. Sve je to bilo uslovljeno zalaganjem u razmatranje pitanja suštine postojeće stvarnosti. Neki su genijalno anticipirali niz dubokih umnih shvatanja koja su se, tek dvije hiljade godina kasnije pokazala ispravnim. Filozof Empedokle (oko 483-423 g.p.n.e.) je smatrao da postoje četiri elementa: *vatra, vazduh, voda, zemlja*, i da sve u svijetu nastaje njihovim miješanjem - spajanje i razdvajanje elemenata. Dakle, sve je uslovljeno ljubavlju, prijateljstvom kao *privlačnom silom* s jedne strane, ili mržnjom, neprijateljstvom kao *odbojnom silom* s druge strane. Otuda nerazdjeljeno sveto četvorstvo kod Empedokla, koje glasi:

Četiri su to pravo čuj, korijeni stvarima svima, Materija i Energija i Prostor i Vrijeme nezamisliva dubina. Otud je nastalo sve što bješe, jest i što će biti,

Počela su jednaka i po vrsti jedno nalik na drugo,

Svako ima svoju službu i svoju narav,

Izmjenice vladaju u kružnom toku,

Jedno prodire drugo i raste po suđenoj izmjeni...

Empedoklovo i Anaksagorovo učenje značilo je veliki korak u starogrčkoj filozofskoj misli, te je poslužilo kao jedan od važnih osnova za izgradnju prvog atomističkog učenja u istoriji, za vrijeme filozofskog sistema Leukipa i Demokrita.

Negdje u drugoj polovini V vijeka p.n.e., filozof Leukip je sa svojim učenikom Demokritom (oko 460-370 g.p.n.e.) smatrao da je svaka stvar sastavljena od malih nedjeljivih čestica koji se zovu *atomi*. Prema njima dvojici, atomi lete u praznom prostoru, sudaraju se i stvaraju sve stvari i svjetove, a razlike su samo u broju, obliku, veličini i položaju atoma. Dakle, po tome priroda i njene razne forme proističu iz kretanja atoma, kao i njihovog grupisanja ili razdvajanja. Zato prema Demokritu, u početku je postojao kaos prije postanka svijeta. Zakoni prirode taj kaos sređuju dovodeći do stvaranja svijeta i drugih nebeskih tijela. U vasioni, smatrao je, različita tijela predstavljaju samo različite stadijume jednog istog razvoja. Demokrit je posjetio Egipat i Vavilon i druge države na Bliskom Istoku, i tako upoznao cjelokupno tadašnje znanje što mu je poslužilo kao osnova za izgradnju sopstvenog učenja. Smatra se jednim od najobrazovanijih i najplodonosnijih starih mislilaca, i najznačajnijim predstavnikom atomističke teorije u Starom vijeku. Kasnije ga je Aristotel izuzetno hvalio. Za Demokrita postoji jedna legenda koja kaže da su mu jednom dok je sjedio na kamenoj obali uz morsku pučinu, i držeći u ruci jabuku koju je jeo, misli počele povezivati u jednu cjelinu. Razmišljao je šta bi bilo **kada bi konstantno dijelio jabuku**. Na pola djeleći je dobio bi polovinu jabuke, pa zatim tu polovinu takođe na dva dijela da bi dobio **četvrtinu**

, pa

osminu

,
šesnaestinu itd

“
U neprekidnom dijeljenju dobio bi najmanji mogući dio ili se dijeljenje može odvijati do beskonačnosti

“, razmišljao je Demokrit. Na ovaj proces gledao je kao na nešto što se mora i može zaustaviti na najmanjim mogućim djelovima do atoma koji predstavljaju praosnovu svijeta. Znači da po Demokritu postoji granica dijeljenja, pa je takav pogled izložio u svojoj knjizi “Veliki diakosmos”. Ovo djelo nije sačuvano kompletno, osim pojedini odlomci. Pisao je:

“Suština svemira su atomi i prazan prostor (praznina), a sve ostalo postoji samo u mislima. Postoji bezbrojno mnoštvo svjetova, a svi oni imaju početak i kraj u vremenu. I ništa ne nastaje iz nebića, niti može nestati u nebiće. I atomi su bezbrojni po veličini i mnoštvu; oni jure po Kosmosu krećući se u vrtlogu i tako nastaje sve što je složeno: vatra, voda, vazduh, zemlja. Radi se o tome da je ovo posljednje

suština spajanja pojedinih atoma

. *Sami se atomi ne podvrgavaju nikakvom spoljašnjem uticaju i nepromjenljivi su zbog tvrdoće.”*
Demokrit je čak prvi pretpostavio da svjetovi nastaju iz vrtložnog kretanja atoma, što je neprekidan proces.

Jedan od posljednjih grčkih materijalističkih filozofa, Epikur (341-270 g.p.n.e.), razvio je ideju o atomu po kojoj su forme i broj atoma ograničeni i imaju različite brzine i težine. Platon, Sokrat i ostali antički grački filozofi idealističkog pravca, negirali su atomistiku. Npr. Aristotel je, s jedne strane, priznavao vječnost i neuništivost materije, ali s druge strane, nije priznavao pravu

stvarnost, nego samo kao mogućnost koja se pod dejstvom forme pretvara u stvarnost. Učio je da se materija razvila iz postojećih materijalnih elemenata: *vatre, vode, zemlje i vazduha*, ali da nema ni atoma ni praznog prostora. Aristotel je pošao od shvatanja Empedokla. Na kraju se pokazalo da se ipak pomoću navedenih elemenata ne može objasniti nadlunarni svijet, pa se došlo do zaključka da su vasiona i nebeska tijela sačinjena do petog elementa koji se zove

etar

. On je

nepropadljiv i neizmjenljiv

. Etar je postao

osnova svega

, i od vremena prosvjetiteljstva u Novom vijeku bio je uvijek u pomenu velike važnosti, sve dok ga Albert Ajnštajn nije ukinuo

svojom teorijom relativnosti

u Savremenoj istoriji

.

Poznato je i predavanje Ajštajna

5. maja 1920. godine u Holandiji, na Univerzitetu u Lajdenu

,

u kojem je potpuno odbacio etar

,

rekavši da ne postoji

, što je bila velika greška, osnovna greška koja obara njegovu teoriju i u priči o *kontrakciji tijela u pravcu kretanja i dilataciji vremena*

, a pogotovo eksperimentalna nedokazanost. Ovo je jedna od poznatih teza koje smo manje-više svi čitali u knjizi "Moja teorija", koja se danas nalazi u skoro svakoj knjižari.

Ajnštajn je time raskinuo pojamnu vezu

prostora

i

materije

.

I to nije sve, jer je

i

tvrdnjom da ‘

vrijeme ne postoji

-

vrijeme je ono što vidimo na satu

, **on odvojio fiziku od metafizike**

. To znači da je

odvojio promjenljivi svijet nauke od vječnog svijeta principa.

No, da se vratimo starim stvarima. Nakon Epikura i Demokrita, atomistici je tu bio vrhunac ali i kraj antičke materijalističke filozofije. Došao je red i na velike prirodnjake-Epikura iz Samosa (oko 341-270 g.p.n.e.), i velikog nastavljača atomizma u Rimu pjesnika i filozofa Tita Lukrecija Kara (oko 99-55 g.p.n.e.). Epikur se prije svega bavio **etičkom** problematikom-praktičnim

pitanjima života, sreće i zadovoljstva. Po Epikuru, kako je smatrao:

Vasiona je beskonačna, kako po količini atoma tako i po veličini praznog prostora; atoma je beskonačno mnogo i oni se nalaze u vječitom i najraznovrsnijem kretanju; niti je moguće da su teški atomi brži od malih i lakih kada ništa ne protivuriječi kretanju; u praznom prostoru se kreću istom brzinom bez obzira na veličinu i težinu; odbacuje Demokritov determinizam; kvaliteti nastaju povezivanjem atoma u konstantne i trajne komplekse bitnih svojstava, a kvaliteti objektivno ne postoje nezavisno od čovjeka i njegovih čula i razuma; Kosmos je beskonačan i nastao je prirodnim putem bez miješanja bogova'

. Njegov nastavljatelj Tit Lukrecije Kar je detaljno i veoma široko iznio atomističko učenje. Jako se oslanjao na Epikurovu filozofsku misao. Govorio je:

"Ukratko priznati treba: iz ničega ne postaje ništa"

Sve se mijenja u prirodi i sve nastaje iz materije, njome se hrani u nju se na kraju i rastavljaju tijela, bez postojanja ikakvih duhovnih ili drugih sila ili bića'

, smatrao je Tit Lukrecije, zastupajući strogi determinizam u prirodi.

Za vrijeme Srednjeg vijeka **atomistiku je potisnuo teološki misticizam**. Čak i razvoj historiografije, takođe, jer se sve svelo na pogled

od Isusa do kraja svijeta

, te je tako sva misao bila usmjerena ka

Sudnjem danu

. I tako dvadeset vijekova nakon Demokrita i Epikura nije ništa novo otkriveno o atomu.

Sholastika je u Srednjem vijeku proglasila idealistički dio Aristotelovog učenja za dogmu, po kojoj je materija zemlje promjenljiva i uništiva, a nebeska materija je vječna i nepromjenljiva.

Sada ćemo dati hermetički pogled o filozofiji elemenata, koja je iako astrološka ujedno i višenaučna, kako je to razradio i s pravom rekao Franc Bardon. Kako toga ima i kod Mila Dupora, onda ćemo prikazati taj sinhronicitet. Kada se elementi analiziraju, vidi se da od njih mogu imati svi praktične koristi – hemičar, fizičar, ljekar, jogin i drugi, a ne samo mistici, kabalisti ...

Još za vrijeme indijskog filozofa Kanade (XII v.p.n.e.) i u starijim istočnjačkim spisima elementi se obilježavaju kao **TATVE** (Tattwas). Apsolutno čitav Kosmos, kao pojam beskonačnosti, nalik je satnom mehanizmu sa sklopom svojih točkića koji su međusobno zavisni. Zato se pojam Božanstva, kao najvišeg mogućeg shvatljivog entiteta, može podijeliti (i dijeli se hiljadama godina) na aspekte analogne elementima, principima. Npr. indijsko učenje TATVI bilo je poređano ovako:

AKAŠA – princip *etra* **TEJAS** – princip *vatre* **WAYU** – princip *vazduha* **APAS** –

princip
vode

PRITHIVI

– princip
zemlje

Ovo po indijskoj doktrini znači da su **četiri nešto grublje tatve potekle od pete – akaše** (etra) . To je ta velika misterija stvaranja. On je ujedinitelj elemenata. Iz njega sve nastaje i njemu se sve vraće da bi ponovo nastalo – vječnost.

- Princip **Etra** (akaše) : svi elementi su proistekli iz eteričnog principa. Etar je krajnja najviša, najmoćnija stvar, nešto nepojmljivo, **najviši uzrok svega stvorenog**, postojećeg, **uzročna sfera**

. On je besprostoran i bezvremenski, nestvoren, neodredljiv, neshvatljiv i zato su ga razne religije nazvale Bogom. Etar je

peta sila

,

a

prvobitna moć

koja je sve stvorila

i

sve održava u ravnoteži

. Etar je bio kvintesencija alhemičara (lat.

quinta essentia

–

peta esencija

). Međutim, i pravi naučnici, umovi smatrali su ga postojećim, kao i

Nikola Tesla

koji je svojim praktičnim radom još pronikao u njegovu suštinu,

i objasnio zašto nije uspio čuveni Majklson-Morlej eksperiment. Akaša (etar) je

praizvor misli i ideja

–svijet uzroka u kojem se

održava čitavo stvaranje

. Najkraće rečeno: etar je

sve u svemu

. Aristotel ga je pridodao Empedoklovim ujedinjenim elementima, i zato je najraniji i krajnje božanski princip odvajkada. Tako su nastali i brojni pojmovi kao npr. “

eteričan

”, koji je potekao od Empedokla i Aristotela. Preuzeli su ga aleksandrijski neoplatonovci, zatim u Srednjem vijeku mističari, renesansni naturalisti, okultisti i naučnici. Ostali pojmovi koji su kod čovjeka proizašli iz naziva etra su: “

eterični dvojniki

,
eterični leš

,
eterični plan

" i "

eterično tijelo

". Nekada je među islamskim vjericima, za anđela koji objavljuje

Strašni

sud bio naziv

Etrafil.

- Princip **Vatre**: kako je akaša ili etar uzročnik nastanka elemenata, princip vatre je i po starim istočnjačkim spisima prvi element koji je nastao iz njega. On ne **ostvaruje** samo

svoj uticaj

u našem materijalnom svijetu, nego i

u svemu što je stvoreno

. Isto je i sa ostalim elementima. Osnovne osobine principa vatre su

toplota

i

širenje

. Zato su

na početku svega što je stvoreno morali biti vatra

i

svjetlost

, te otuda u Bibliji:

"Fiat lux – neka bude svjetlost!"

Porijeklo svjetla i jeste u vatri. Svaki element ima

dva

polariteta

, a to su: aktiva i pasiva, odnosno pozitivna (

+

) negativna (

-

). Graditeljske, stvaralačke, plodne izvore uvijek označavaju aktivnu, pozitivnu (

+

), dok rušiteljske, razgrađujuće izvore uvijek pasivnu, negativnu (

-

). Aktivno i pozitivno su religije uvijek pripisivale kao

dobro

,

a suprotno uvijek kao

zlo

. I zbilja takvo gledište pristoji samo na primjeru istorije čovječanstva, ali u suštini to ne postoji. Npr. u beskonačnosti Kosmosa nema ni dobra ni zla, iz razloga što je sve stvoreno prema nepromjenljivim zakonitostima, u kojima se održava ono što zovemo Božanskim principom, a što odgovara etru. Kako vatreni princip posjeduje moć širenja (npr. materije), on se može nazvati

električnim

principom, što je dobro primjetio i naučno objasnio Franc Bardon u svojoj knjizi "Inicijacija u hermetizam".

Ovdje se ne radi samo o grubom materijalnom principu

Princip vatre skriven je i djelatan u svemu što je stvoreno u Univerzumu

. Kao primjer širenja od električnih moći vatreneog principa, navešćemo ovom prilikom Tesline loptaste munje (pogledati Teslino objašnjenje kako nastaju i kako se šire). I tako je u svemu, počevši od najmanjeg zrnca pijeska pa do najuzvišenije supstance, bila vidljiva ili nevidljiva. Alhemičari su princip vatre shvatali operacijski ili spekulativno, dobijanja Kamena mudrosti, i da

postoji razlika između

:

tajne vatre

,

prirodne vatre

i

protivprirodne vatre

. Na prvu se misli kao dvostruke soli, na drugu kao vatreni princip sadržan u materiji a na treću na onu dobijenu iz uglja, plina ili električne energije.

- Princip **Vazduha**: takođe elemenat koji je proistekao iz etra. Mnogi su elemenat, princip vazduha su samo gledali kao princip koji ima **ulogu prenosnika između**

vatrenog i vodenog principa

. On na neki način,

uspostavlja neutralnu ravnotežu

, djelujući kao

posrednik između aktivnih i pasivnih djelatnosti vode i vatre

, pa je otuda preko međudejstva aktivnog i pasivnog elementa vatre i vode,

sav stvoreni život postao kretanje

. Princip vazduha je

od vatre preuzeo osobinu toplote

, a

od vode vlažnost

Te dvije osobine daju život svemu postojećem

, i one daju vazdušnom principu i dvije polarnosti.

Vatra i vazduh se prema tradicionalnoj kosmogoniji tumače kao aktivni, muški elementi

, dok se

voda i zemlja tumače kao pasivni, ženski elementi

. Dakle, iz svega proizilazi da je

vazduh simbol spiritualizacije

, suptilnog svijeta,

međuprostora između neba i zemlje

, svijet širenja, sredinu svjetlosti, uzleta, mirisa, boja,

međuplanetarnih vibracija

i kao put kojim se uspostavlja

veza između neba i zemlje

. U ezoteričkoj terminologiji odgovara atmosferi.

- Princip **Vode**: osnovne osobine ovom principu su **hladnoća, skupljanje i stezanje**. I tu imamo riječ o dva polariteta. Aktivni kao graditeljski, životodavni, hranljivi i zaštitnički. Negativni polaritet, kao što ima svaki: ruši, razgrađuje, previre, dijeli. Zbog svojih osnovnih osobina princip vode

proizvodi magnetični fluid

. Kao što vatra djeluje, tako i voda

takođe djeluje u svim predjelima

. Vatreni princip ne bi postojao bez vodenog. Zašto? Zato što je,

prema zakonima stvaranja

,
vatreni princip u sebi prikrio kao suprotan pol

,
princip vode. Zbog toga su ova dva principa

,
osnovni elementi svega stvorenog

, i zato se na njih svugdje mora računati. Isto važi i za

električni

i
magnetni fluid

, koji

takođe

,
predstavljaju suprotstavljene polarnosti

.
Voda

,
zbog svoje neizdefrencirane mase predstavlja beskonačnost mogućnosti i sadrži sve što je virtuelno

,
sve što je bezoblično i što klicu klica

; tu su sva

obećanja razvoja

i sve resorpcije. U religijskom smislu ona je pored

čistoće

bitna i za simbolično

spiranje nečistoća

bića, dok izopačenje kao

zemaljsku želju

predstavlja voda pomiješana sa zemljom, ili stajaća voda koja je izgubila svojstvo očišćenja.

Njena

zaleđenost izražava stagnaciju

na najvišem stupnju, i predstavlja simboličan nedostatak duševne topline. Zakoni prirode u nauci objašnjavaju kako se pokreće proces

odmrzavanja

, što je dokaz da ima energetske potencijale u nečemu što je zaleđeno.

- Princip **Zemlje**: kao što važi za princip vazduha, isto važi i za princip zemlje. Dakle, **ne predstavlja baš pravi element**

. Iz međudejstva tri pomenuta elementa rađa se

zemljani element kao posljednji

. On svojom

osobinom učvršćivanja uključuje sva tri elementa

. U isto vrijeme se i ograničava djelatnost ta tri elementa što

rezultira nastajanjem prostora

,
mjere

,
težine

i
vremena

. Zato ujedno

sa

četvrtim principom nastaje ono što bismo

za zemljani element mogli nazvati četvoropolnim magnetom

. U polarnosti zemljanog elementa fluid je

elektromagnetičan

. Znači da bismo sav stvoreni život mogli objasniti činjenicom da

svi elementi djeluju u četvrtom

. Zato je u Bibliji preko ostvarenja u ovom elementu objavljeno: „Neka bude“ (FIAT). Na taj način stičemo opšti utisak djelovanja elementarnih principa u čitavom svemiru, u raznim sferama i carstvima prirode.

Na osnovu ovih principa, kao prastare mudrosti, i Platon je izložio svoju kosmogoniju.

Međutim, njegov pogled je bio nešto drugačiji: „*Zemlja, vazduh, vatra i voda nisu prvi principi ni slova ni elementi; oni čak nisu ni slogovi ni prve složenice. Vatra, na primjer, ne bi smjela da se naziva*

ovo, već takvo – to jest, ona nije supstancija nego stanje supstancije... a besmrtna duša je u glavi, smrtna u grudima

“, piše Bertrand Rasel o tumačenju Platona.

S druge strane Mile Dupor u hermetičkim spisima kroz opšte znanje primjećuje sljedeću zanimljivost:

„ A naša glava, vrhovno djelo prirode, sa sva 4 njena aspekta (uključujući i etar naravno kao osnovu), u starozavjetnom hodu, kao i u svim filozofskim sistemima, svaki put se neosjetno očese o **4 osnovna roda prapojmova**. I u svim našim sistemima uvijek su 4 glavna elementa, gdje upravo svakog možemo po svojstvu raspoznati kao dalekog rođaka nekog prvoga od ona četiri osnovna:

4 su prauzroka svemu tvrdi svemoćni racionalist Aristotel... ; 4 vrste silogizama utvrdila je logika od Aristotela... ; 4 pojma
kreposti utvrđuje ozbiljni filozof Platon ;

4 etape upućenosti propisuje nedostižni mudrac Pitagora ;

4 karaktera rasa i hoda povjesti otkriva astronom Ptolomej... ;

4 glavne joge popisaše prvi indijski rišije... ;

4 vrste bilja i 4 sloja drveta znadu botaničari ;

4 su početne stanice u razvoju čovjeka... ;

4 vrste temperamenta znamo dobro još od Hipokrata... ;

4 vrste elektro-psihonervnih procesa po Pavlovu ;

4 kodna znaka DNK u jezgru gena viših organizama ;

4 osnovna kemijska elementa razbuktavaju vegetaciju ;

4 funkcije radosti postoje u umjetnosti ;

4 osnovna računa grade svu učenost matematike...

4 Dučićevih tipova genija: umjetnik, heroj, vladar i prorok...

Četvorke su prepune sve stare knjige, četvorna vrata na prastarim hramovima svega svijeta, četvorna orijentacija na kosmos“, pa i četiri simbola za Materiju, Energiju, Prostor i Vrijeme. “ Si mbol materije uvijek je polaran simbolu energije; prostor vremenu. Sve do doba španske najezde na Maje, sve do rimskog rušenja Kartage... Parabole i simboli su sretan izraz da se puku nametne istina koju on inače ne razumije

...

preplitanju, povezanosti unutrašnjeg i spoljašnjeg **Sopstva** što donosi **Postizanje, Kreaciju i V elika Djela**

. Samo zakoni vječitog kretanja

Univerzuma

i

univerzalnih osobina

, dovode do opštih zakona kretanja i na planeti Zemlji, sa svim njenim oblicima života i društvenim sistemima. Odatle u biološkim sistemima

Varijacije

, u umjetnosti Ljepota i sklad

Različitosti

, u državama zakoni, standardi, ideali i politički sistemi koji uvijek rade protiv volje Prirode u ma kojem obliku, stvarajući jednolikost i remeteći mir svijeta, dok s druge strane ne poznaju ni sami sebe. Sve se podvrgava volji svojih sila usmjerenih ka jedinstvenom cilju. Tako je etar poput volje

Kosmosa

u kojem se konstantno stvara, a efekat se uobličava direktnom kreacijom u toj

Sferi

namjere i svrhe. U društvenim sistemima to isto radi i

Čovjek

. Bez obzira da li je pozitivna ili negativna, duh pojedinih ljudi kroz istoriju opet je sticao novu

svjetlost

,

snagu

,

vrlinu

i

znanje

, osim u slučajevima kada je za to bila kriva njegova pohlepa, slabost ili greška. Putem razumijevanja, čovjek sa svim svojim čulima postaje konstantni i vječiti svjedok jedne euharistije (

euhar

.-zahvalnica, zahvaljivanje prije osvjećenja).

Napisao: Vladimir Karadžić, dip. bečel., student četvrte god. spec. stud. *Istorije* i istraživač Podgorica, jul 2011.

Literatura i ostali izvori:

-Hans Biderman, *Rečnik simbola*, Plato, Beograd, 2004, 377-9, 380, 382-4.

-Tomislav Gavrić, *Rečnik okultizma*, Lento, Beograd, 2004, 31, 32, 38, 65, 69, 179, 180, 185, 188, 194, 220-2.

-Vopus-viši način razmišljanja: <http://www.vopus.org/en/gnosis/universal-symbols/the-solar-symbol.html>

-Franc Bardon, *Inicijacija u hermetizam*, Esotheria, Beograd, 2004, 17-22.

-Mile Dupor, *Astrološki i hermetički spisi*, Esotheria, Beograd, 2004, 171-206.

-Marko Višić, *Zakonicni drevne Mesopotamije*, Službeni list SCG Beograd, CID Podgorica, 2003, 53-55.

-Dr. Marko Višić, *Književnost drevnog Bliskog Istoka*, Unireks, Podgorica, 2008, 150 i 151.

-M. J. Matje, *Staroegipatski mitovi*, Neven, Beograd, 2004, 22-28, 52.

-Vojtjeh Zamarovski, *Grčko čudo*, Alnari, Beograd, 2004, 471-513.

-*Istorija Crne Gore*, grupa autora, knjiga prva, Titograd, 1967, 71, 72.

-Zvonimir Kulundžić, *Knjiga o knjizi*, Izdavačko preduzeće "školska knjiga", Zagreb, 1951, 351-3.

-Johana Druker, *Alfabetski lavirint*, STYLOS, Novi Sad, 2006, 290.

-Miro, *Rune*, Esotheria, Beograd, 2005, 38, 40, 53, 61, 72.

-Bertrand Rasel, *Istorija zapadne filozofije*, Narodna knjiga Alfa, Beograd, 1998, 137-193.

- *Vojna enciklopedija*, Izdanje redakcije vojne enciklopedije, tom 1, Beograd, 1958, 319, 321.

- *Vojna enciklopedija*, Izdanje redakcije vojne enciklopedije, tom 3, Beograd, 1960, 198.

- *Vojna enciklopedija*, Izdanje redakcije vojne enciklopedije, tom 9, Beograd, 1967, 312-315.

- *Vojna enciklopedija*, Izdanje redakcije vojne enciklopedije, tom 10, Beograd, 1968, 770.

-*Astronomija*, Atlasi znanja, Mladinska knjiga, Ljubljana-Beograd, 1978, A6.

-Vojislav Gledić, *Veličanstvena vasiona*, Oktoih, Podgorica, 2003, 5-8, 53.

-Vojislav Gledić, *Od kamene sjekire do teorije kvarkova*, Oktoih, Podgorica, 2003, 16-38, 96.

-*Priključivanje na Sunce*, Džordž Džonson, Majkl Melford, National Geographic, Srbija, 2009, 32-50.

-Nikola Tesla, *Članci*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2006, 147-54.

-Nikola Tesla, *Moji izumi*, Gramatik, Beograd, 2003, 67, 68.

-Milovan Matić, *Teslino proročanstvo*, Metaphysica-Neven, Beograd, 2005, 127-133.

-Johan Wolfgang Gete, *Faust*, p. B. Živojinović, Biblioteka Vijesti, 2004, 48, 49.

-*O Tesli*, prof.dr.Velimir Abramović, emisija Agape, TV Studio B, 2009.

-Albert Ajnštajn, *Moja teorija*, Sezam book, Beograd, 2007, 62 i 63.

-*Etarska fizika i relativizam*, Velimir Abramović , Akademia NOIA, Znanje-Portal za razvoj svijesti-val.hr, odeljak Znanost, (Napomena čitaocu: pogledati i vezane tekstove dip. inž. Gorana Marjanovića: 1/ *Inteligentne eterske energije*; 2/ *Samoostvarenje apsoluta*, jun 2011.).

-Seadin Jelovac, *Ajnštajnova teorija relativnosti 100 godina laži*, Znanje-Portal za razvoj svijesti - val.hr, Mostar, 2006, 51-55, 182, 183.

-Jovo Pavlović, *Proces širenja i sažimanja materije*, Znanje-Portal za razvoj svijesti-val.hr, Knjige i tekstovi.

-Jovo Pavlović, *Fotoni*, Znanje-Portal za razvoj svijesti-val.hr, odeljak Znanost.

Preneseno sa: <http://4dportal.com>

Ovdje može biti Vaša reklama